

เทียนกิ่ง Henna

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lawsonia inermis* L. วงศ์ Lythraceae

ลักษณะพืช เป็นไม้พุ่มกิ่งร่อเลื้อยขนาดกลาง มีความสูงของต้นประมาณ 3-6 เมตร ลำต้นแตกกิ่งก้านสาขา
มากเป็นพุ่มกว้าง ลักษณะของกิ่งก้านเมื่อยังอ่อนจะเป็นสีเขียวนวล กิ่งเมื่อแก่จะมีหนาม เปลือกลำต้นเรียบเป็นสี
น้ำตาลอมสีเทา ผิวขรุขระ^(1,4) ใบมีขนาดเล็ก ลักษณะของใบเป็นรูปรีหรือรูปรีแกมรูปใบหอก ปลายใบแหลมโค้ง
โคนใบแหลมเรียวสอบเข้าหากันหรือเป็นรูปลิ้ม ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 1-1.5 เซนติเมตรและ
ยาวประมาณ 2-4.5 เซนติเมตร แผ่นใบเป็นสีเขียว เนื้อใบค่อนข้างหนาและแข็ง ก้านใบสั้น^(1,4) ดอกออกเป็นช่อ
ติดกันเป็นกระจุกยาว โดยจะออกตามยอดกิ่ง ดอกย่อยมีขนาดเล็ก แบ่งเป็นสองสายพันธุ์คือ พันธุ์ดอกขาวและ
พันธุ์ดอกแดง⁽²⁾ ดอกมีกลิ่นหอมแบบอ่อน ๆ ช่อดอกยาวประมาณ 9-14 เซนติเมตร พันธุ์ดอกขาวดอกจะเป็นสี
เหลืองอมสีเขียว กลีบดอกแยกเป็นกลีบ 4 กลีบ ปลายกลีบมน มีรอยย่นยับ กลีบดอกมีขนาดยาวประมาณ 3-5
มิลลิเมตร ที่ฐานดอกที่มีกลีบเลี้ยงติดกันยาวประมาณ 2-2.5 มิลลิเมตร ที่กลางดอกมีเกสรเพศผู้ 8 ก้าน
และเกสรเพศเมีย 1 ก้าน เมื่อดอกบานเต็มที่จะมีขนาดกว้างประมาณ 8-10 มิลลิเมตร สามารถออกดอกได้ตลอด
ทั้งปี ดอกร่วงได้ง่าย^(1,2,3,4) ผลเป็นรูปทรงกลมคล้ายกับเมล็ดพริกไทย ผลมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5-7

มิลลิเมตร ผลอ่อนเป็นสีเขียว เมื่อสุกหรือแก่เต็มที่แล้วจะเป็นสีน้ำตาลและแตกได้ ภายในผลมีเมล็ดสีน้ำตาลเข้มจำนวนมากอัดกันแน่น ลักษณะของเมล็ดเป็นเหลี่ยม^(1,2,4)

ส่วนที่ใช้ ใบ

สารสำคัญ lawsone

สรรพคุณ ออกฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา ใช้รักษาการติดเชื้อที่ผิวหนัง เช่นแผลพุพอง แผลไฟไหม้ ใช้พอกเล็บที่ติดเชื้อรา หรือเล็บขบ ใช้น้อมผม

ตำรายาไทย ใบเทียนกิ่งมีรสฝาดเฝื่อน ใช้น้อมสีแดง ต้มกินแก้ท้องร่วง แก้บิด มูกเลือด ใบตำละเอียดพอกปิดกันเล็บถอด หรือใช้ใบเทียนกิ่งตำกับขมิ้น ใส่เกลือเล็กน้อย พอกกันเล็บถอด เล็บอักเสบ เล็บเป็นแผล เล็บขบ หรือเป็นหนอง ใบแก่น้ำเหลืองเสีย พอกสมานบาดแผล แก้อักเสบซ้ำ แก้กกลาก ยอดอ่อน รสฝาด ต้มดื่ม แก้ท้องร่วงในเด็กได้ดี ใบสด หรือแห้งต้มน้ำอาบ บ้วนปากและคอ แก้อักเสบ หรือใช้น้ำล้าง หรือทาบาดแผล ใบแก้โรคเรื้อน แก้ตีชาน และแก้รังแค ใบให้สีส้มแดง ใช้น้อมผม หนวดเครา คิ้ว ผ่าเท้า เล็บ มือ ย้อมเส้นไหม และขนสัตว์

บัญชียาจากสมุนไพร: ที่มีการใช้ตามองค์ความรู้ดั้งเดิม ตามประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ ในบัญชียาหลักแห่งชาติ ระบุการใช้เทียนกิ่งในตำรับ “ยาเหลืองปิดสมุทร” มีส่วนประกอบของใบเทียนกิ่งร่วมกับสมุนไพรชนิดอื่นๆ ในตำรับ มีสรรพคุณบรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน และท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้⁽⁵⁾

ข้อมูลเพิ่มเติม

การศึกษาทางเภสัชวิทยา:

จากการศึกษา พบว่าสารสกัด 50% เมทานอล ที่ได้จากใบเทียนกิ่ง สามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย *Bacillus cereus*, และ *Escherichia coli* โดยออกฤทธิ์ยับยั้งเชื้อ ได้เทียบเท่ากับยามาตรฐาน (เชื้อ *B. cereus* ก่อโรคฉวยโอกาสได้ในผู้ที่ภูมิคุ้มกันต่ำ สามารถก่อโรคอาหารเป็นพิษ และตาอักเสบ ส่วนเชื้อ *E. coli* สามารถก่อให้เกิดการติดเชื้อในระบบทางเดินอาหาร ก่อให้เกิดโรคอุจจาระร่วง)⁽⁶⁾ นอกจากนี้ สารสกัดเอทานอลของเทียนกิ่งมีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อรา *Candida albicans* ATCC 10231 ที่ทำให้เกิดการติดเชื้อ ในช่องปาก, บริเวณผิวหนังและเล็บ⁽⁷⁾ และยังพบว่า สารสกัดที่ได้จากใบเทียนกิ่ง เมื่อทำการศึกษาในหลอดทดลอง ตรวจสอบโดยใช้วิธีทางเคมีคือ DPPH (1,1-diphenyl-2-picrylhydrazyl) assay พบว่าออกฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ⁽⁸⁾

เอกสารอ้างอิง

1. หนังสือสมุนไพรในอุทยานแห่งชาติภาคเหนือ. “เทียนกิ่ง”. (พญ.เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ). หน้า 146.
2. หนังสือสมุนไพรสวนสิริรุกชาติ. (คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล). “เทียนกิ่ง”. หน้า 132.

3. สรรพคุณสมุนไพร 200 ชนิด, สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. “เทียนกิ่ง”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: www.rspg.or.th/plants_data/herbs/.
4. ฐานข้อมูลพรรณไม้ที่ใช้ในงานภูมิสถาปัตยกรรม ศูนย์ความรู้ด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ “เทียนกิ่ง”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: agkc.lib.ku.ac.th.
5. ฐานข้อมูลเครื่องยาสมุนไพร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี <http://www.thaicrudedrug.com/main.php?action=viewpage&pid=202>
6. Raja, W., Ovais, M., Dubey, A. 2013. Phytochemical screening and antibacterial activity of *Lawsonia inermis* leaf extract. *Intl J Microbiol.* 4(1):33-36.
7. Chatchawanchonteera, A., Trongvanichnam, K., Thiratanaboon, J., Duangjinda, M., Suksawa,t F., Nimitsantiwong, W. 2010. Efficacy of Thai medicinal plants against *Candida albicans*. In *Proceedings of the 48th Kasetsart University Annual Conference: Veterinary Medicine:* 246-251.
8. Hsouna, AB., Trigui, M., Culioli, G., Blache, Y., Jaoua, S. 2011. Antioxidant constituents from *Lawsonia inermis* leaves: Isolation, structure elucidation and antioxidative capacity. *Food Chemistry.* 125:193-200.